ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΝΕΑΠΟΛΙΣ ΠΑΦΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ, ΤΕΧΝΩΝ & ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΗΓΕΤΗ ΣΤΟΥΣ ΚΛΑΣΙΚΟΥΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΥΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ (ΘΟΥΚΥΔΙΔΗ, ΣΟΥΝ ΤΣΟΥ, ΚΛΑΟΥΖΕΒΙΤΣ)

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Κ. ΔΟΥΝΔΟΥΛΑΚΗΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2024

Σελίδα σκόπιμα κενή

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΝΕΑΠΟΛΙΣ ΠΑΦΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ, ΤΕΧΝΩΝ & ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΗΓΕΤΗ ΣΤΟΥΣ ΚΛΑΣΙΚΟΥΣ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΥΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ (ΘΟΥΚΥΔΙΔΗ, ΣΟΥΝ ΤΣΟΥ, ΚΛΑΟΥΖΕΒΙΤΣ)

Διατριβή η οποία υποβλήθηκε προς απόκτηση εξ αποστάσεως μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών στις

Διεθνείς Σχέσεις, Στρατηγική & Ασφάλεια

στο Πανεπιστήμιο Νεάπολις

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Κ. ΔΟΥΝΔΟΥΛΑΚΗΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2024

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © **Εμμανουήλ Κ. Δουνδουλάκης, 2024**

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος, All rights reserved.

Η έγκριση της διατριβής από το Πανεπιστήμιο Νεάπολις δεν υποδηλώνει απαραιτήτως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέας εκ μέρους του Πανεπιστημίου.

Ονοματεπώνυμο Φοιτητή: Εμμανουήλ Κ. Δουνδουλάκης

Τίτλος Μεταπτυχιακής Διατριβής:
Κύρια χαρακτηριστικά και προσωπικότητα του ηγέτη στους κλασικούς θεωρητικούς της στρατηγικής του πολέμου (Θουκυδίδη, Σουν Τσου, Κλαούζεβιτς)

Η παρούσα Μεταπτυχιακή Διατριβή εκπονήθηκε στο πλαίσιο των σπουδών για την απόκτηση εξ αποστάσεως μεταπτυχιακού τίτλου στο Πανεπιστήμιο Νεάπολις και εγκρίθηκε στις 7 Φεβρουαρίου 2024 από τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής.

Εξεταστική Επιτροπή:
Πρώτος επιβλέπων (Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφος) *Δρ. Σπυρίδων Κατσούλας*, διδάσκων στο Αμερικανικό Κολλέγιο της Ελλάδος [υπογραφή]

Μέλος Εξεταστικής Επιτροπής *Δρ. Σπυρίδων Πλακούδας*, επίκ. καθηγητής, American University in the Emirates [υπογραφή]

Μέλος Εξεταστικής Επιτροπής *Δρ. Ευστάθιος Φακιολάς,* αναπλ. καθηγητής Πανεπιστημίου Πελοποννήσου [υπογραφή]

Περίληψη

Η παρούσα Μεταπτυχιακή Διατριβή εστιάζει στο ζήτημα των χαρακτηριστικών και της προσωπικότητας του ηγέτη, όπως αυτά απαντώνται στους κλασικούς θεωρητικούς της στρατηγικής, δηλαδή στους Θουκυδίδη, Σουν Τσου και Κλαούζεβιτς. Εστιάζει επίσης σε επιλεγμένες περιπτώσεις πολιτικών ηγετών, σύμφωνα με τα αρχέτυπα που σημειώνονται σε συγκεκριμένα έργα των ως άνω θεωρητικών.

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να *διερευνήσει τα χαρακτηριστικά* που αναδεικνύουν το προφίλ ενός πολιτικού ή πολεμικού ηγέτη, όπως κι εκείνα που αντενδείκνυνται για τον συγκεκριμένο ρόλο. *Αναζητά* επίσης τις *ομοιότητες* μεταξύ των θεωρητικών, ως προς τα συγκεκριμένα γνωρίσματα και *διερευνά το βαθμό απόκρισης περιπτώσεων* (case study), όπως των Ελευθερίου Βενιζέλου, Μάο Τσε Τουνγκ, Όττο φον Μπίσμαρκ, Περικλή και Ναπολέοντα *στα αρχέτυπα* των κλασικών θεωρητικών.

Η *συνεισφορά* και *διαφοροποίηση* της συγκεκριμένης μελέτης έγκειται κυρίως στο γεγονός ότι εστιάζει και μελετά τα χαρακτηριστικά του ηγέτη σύμφωνα με την αποκωδικοποίηση των συγκεκριμένων πρωτογενών πηγών. Συνεπώς, η διερεύνηση του θέματος *δεν* αποτελεί συμμόρφωση σε μεταγενέστερες τυπολογίες ή σύγχρονες θεωρίες και μοντέλα ηγεσίας, αλλά τα συμπεράσματά της συνιστούν αρχέτυπα ανάλυσης περιπτώσεων ηγετών.

Εξ επόψεως *μεθοδολογίας*, προσεγγίζουμε τις πρωτογενείς πηγές των Θουκυδίδη, Σουν Τσου και Κλαούζεβιτς και προβαίνουμε σε σταχυολόγηση των αποσπασμάτων που σχετίζονται με τα χαρακτηριστικά του ηγέτη, ακολουθώντας συγκεκριμένο πρότυπο ως προς την περιπτωσιολογική μελέτη.

Στα *συμπεράσματα* θα μπορούσε να σημειωθεί ότι η χρονική απόκλιση μεταξύ των Θουκυδίδη, Σουν Τσου και Κλαούζεβιτς δεν επηρεάζει τα χαρακτηριστικά που συνθέτουν το ηγετικό προφίλ. Οι όποιες διαφορές συνδέονται με τα πολιτισμικά δεδομένα, την κουλτούρα της κοινωνίας και την εξέλιξη της μορφής του πολέμου.

Συγκεκριμένα διανοητικά χαρίσματα και ψυχικές αρετές, η ορθολογικότητα, η διόραση και ευελιξία, η σύνεση, η σωφροσύνη και η μετριοπάθεια, συγκαταλέγονται μεταξύ των χαρακτηριστικών που αναδεικνύουν τους ικανούς ηγέτες. Από την άλλη, οι περιορισμένης αντίληψης άνθρωποι, όσοι αδυνατούν να διαχειριστούν τις ορμές και να τιθασεύσουν τα χαμερπή ένστικτα, οι ευέξαπτοι, εκτιμάται ότι δεν πρέπει να καταλαμβάνουν ηγετική θέση στο στράτευμα.

Παρότι οι πολιτικοί ηγέτες που εξετάσαμε φαίνεται να μην γνώριζαν σε βάθος το έργο των τριών κορυφαίων θεωρητικών, υπάρχει ταύτιση σε συμπεριφορές και χαρακτηριστικά.

Λέξεις κλειδιά: Ηγέτης, Θουκυδίδης, Σουν Τσου, Κλαούζεβιτς, Περικλής, Ναπολέων Βοναπάρτης, Ελευθέριος Βενιζέλος, Μάο Τσε-Τουνγκ, Όττο φον Μπίσμαρκ

Abstract

This Master Thesis *focuses on* the characteristics and, personality of leaders, as described by classic theorists of strategy: Thucydides, Sun Tzu and Clausewitz. It also delves into selected cases of political leaders, examining the archetypes outlined in specific writings by the aforementioned theorists.

The *purpose* of this paper is to identify the characteristics that define the profile of a political or military leader, as well as those that are deemed unsuitable for the role. It also explores similarities among theorists, in terms of specific traits and assesses the degree of response of case studies, such as Eleftherios Venizelos, Mao Zedong, Otto von Bismarck, Pericles and Napoleon to the archetypes of the classical theorists.

The *primary contribution* of this study lies in its focus on leader characteristics based on primary sources. Therefore, the topic does not conform to modern theories and models of leadership, but its conclusions establish archetypes through case analyses of leaders.

From the point of view of *methodology*, selected passages from the primary sources of Thucydides, Sun Tzu and Clausewitz are thoroughly examined and related to leader characteristics following a specific case study model of analysis.

Regarding the *findings* of the research, it is important to underline that specific intellectual gifts and mental virtues, such as rationality, foresight, flexibility and sobrieties, and moderation, are among the characteristics that distinguish capable leaders. On the other hand, people with limited perception, those struggling to manage impulses and those who are irritable are considered unsuitable for leadership positions.

Keywords: Leader, Thucydides, Sun Tzu, Clausewitz, Pericles, Eleftherios Venizelos, Mao Zedong, Otto von Bismarck, Napoleon